

รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

Supervision in School Administration of Kalasin Provincial Office of Non-Formal and Informal Education

สิริรัตน์ ใจทาน¹, นงนิตย์ มรกต², ประสาท เนืองเฉลิม³

Sirirat Jaitan¹, Nongnit Morachot², Prasart Nuangchalerm³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 196 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้น (Multistage random sampling technique) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 หากกรอบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา และศึกษาสภาพปัจจุบัน ศึกษาปัญหาของการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะที่ 3 การนำเสนอและประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัญหาของการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางในการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรดำเนินการประกันคุณภาพโดยใช้วงจร PDCA

2.รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สรุปได้ว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มี 2 องค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบย่อย ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รูปแบบมีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การนิเทศการศึกษา, รูปแบบการนิเทศการศึกษา

ABSTRACT

This research aims of the research were 1) to study the problems and the development of educational supervision of the Office , Kalasin Province 2) to develop a model for the study of the schools under the supervision , Kalasin Province. The samples were 196 of headmaster and teachers by Multistage random sampling technique. Data were collected by questionnaires and interviews, the research consists of three phases. Phase 1, the educational supervision of the schools and assessment, problems of educational supervision of schools under the Office of the non-formal and informal education, Kalasin Province. Phase 2,creating a model of the schools under the supervision of the Office of non-formal and informal education, Kalasin Province. Phase 3 Presentation and evaluation forms, the supervision of schools under the Office of the non-formal and informal education, Kalasin Province. Data were analyzed using mean, standard deviation, and percentage.

The results were as follows:

1. The current state of educational supervision of schools under the Office of the non-formal and informal education. Kalasin Province The overall high level and the problem of educational supervision of schools

under the Office of the non-formal and informal education, Kalasin Province The overall at moderate. Guidelines for the Supervision of schools under the Office of the non-formal and informal education, Kalasin Province should perform quality assurance cycle using PDCA.

2. Format the Supervision of Schools under the Department of Labor. Education and concluded that the educational supervision of schools under the Office of the non-formal and informal education. There are two elements Kalasin

The main elements 9 Assessment model of the schools under the supervision of the Office of non-formal and informal education. Kalasin The model is useful There is a possibility appropriate and accurate overall, at high level.

Keywords : supervision, Supervision Model

บทนำ

วิถีการเรี ยนรู้ของ ม นุ ษ ย์เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าขององค์ความรู้และวิทยาการสมัยใหม่ การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ตลอดจนพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-based Economy) ทำให้เกิดความต้องการการเรี ยนรู้อย่างกว้างขวางในแทบทุกกิจกรรมของสังคมวิถีการเรี ยนรู้ของคนจึงขยายขอบเขตจากการศึกษาในระบบ ไปสู่การเรี ยนรู้จากการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยทำให้เกิดกิจกรรมการศึกษาและ

แหล่งการเรี ยนรู้ที่หลากหลาย การศึกษานอกระบบจึงมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ (อัณฺชลิ ธรรมะวิธิกุล. 2552 : ออนไลน์) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาคนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนโดยใช้กิจกรรมทางการศึกษานอกระบบได้แก่ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ประกอบด้วย การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน การศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มุ่งให้ข้อมูลข่าวสาร

ความรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนโดยมีห้องสมุดประชาชนเป็นฐานในการจัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเหล่านี้ต้องทำให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ นับว่าเป็นงานที่กว้างและลงลึกไปถึงประชาชนในชุมชนและหมู่บ้านที่ยังคอยรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานทางการศึกษา (กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผล. 2555 : 2)

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อให้สามารถพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากกลไกและการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยังไม่มีความเหมาะสมเฉพาะรอง ดังนั้นในปี พ.ศ. 2551 สมัยรัฐบาลพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี จึงได้มีการตรากฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ให้สำนักงาน

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย มีการปรับเปลี่ยน โครงสร้างการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการทำงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนประชาชนและอาสาสมัครในพื้นที่ ในอันที่จะพัฒนาคุณภาพบุคลากรในหน่วยงานและสถานศึกษาให้มีขวัญและกำลังใจ รู้จักใช้และวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ทันท่วงทีเหตุการณ์และสถานการณ์เพื่อนำมาใช้ในการคิด การแก้ปัญหา และการพัฒนา งานด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตรงตามนโยบาย จุดหมาย แผนงาน หลักการที่

กำหนดไว้ ทั้งนี้ โดยผ่านกระบวนการ
สื่อสาร 2 ทาง บนรากฐาน มนุษย์
สัมพันธ์ที่ดี มีแผนงาน มีความต่อเนื่อง
มีเจตคติของการพึ่งพาตนเอง (ประวีณ
รอดเขียว. 2544 : 49)

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย ได้สรุปสภาพ
ปัญหา การ นิเทศ ใน ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1. บุคลากรมีจำนวนน้อย
มาก ต้องรับผิดชอบภาระงานหลายด้าน
ทำให้การนิเทศไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติ
การนิเทศและการนิเทศขาดความต่อเนื่อง
เพราะมีงานอื่นแทรกซ้อน โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งงานเร่งด่วนเฉพาะกิจ

2. บุคลากรผู้ทำหน้าที่
นิเทศของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดและศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอขาดความรู้
ความเข้าใจ และทักษะการนิเทศทาง
การศึกษา

3. ขาดแคลนเครื่องมือการ
นิเทศติดตามงานที่ครอบคลุมทุกกิจกรรม

4. การรายงานผลการนิเทศ
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ต่อ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดยังไม่
เป็นรูปธรรม(ไม่ปรากฏเอกสารรายงาน)

5. บุคลากรขาดความ
เชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่การนิเทศและ
มีความวิตกต่อการเปลี่ยนตำแหน่งจาก
ข้าราชการครู เป็นตำแหน่งศึกษานิเทศก์
จังหวัด (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 20)

ในปี พ.ศ. 2551 มีการ
ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงาน
การศึกษานอกโรงเรียน ตาม
พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอก
กระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.
2551 ซึ่งในมาตรา 17(2) ศูนย์
การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดได้เปลี่ยน
ชื่อเป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก
กระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำ
หน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของ
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอก
กระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
และมีบทบาทหน้าที่บริหารจัดการ
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555
: 32-33)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดกาฬสินธุ์หรือ กศน. จังหวัด
กาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานในสังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และ การ คี ก ษ า ต ม อั ธ ย ศ ย
กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่อำนวยความสะดวก
ส่งเสริมพัฒนาประสานงานการศึกษา

นอกโรงเรียนในจังหวัด ซึ่งจังหวัดกาฬสินธุ์มีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 18 แห่ง ซึ่งเป็นสถานศึกษามีหน้าที่หลักคือจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมี กศน. ตำบล ในสังกัดเป็นศูนย์จัดกิจกรรมการศึกษาของแต่ละตำบล ซึ่งจังหวัดกาฬสินธุ์มี กศน.ตำบลทั้งสิ้น จำนวน 135 แห่ง โดยภาพรวมมีจุดเด่นในเรื่องความกระตือรือร้นของผู้บริหารและบุคลากร การหมั่นศึกษาหาความรู้ การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์. 2556 : 2) แต่ก็ยังพบว่าการจัดการศึกษายังไม่สำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของ สมศ. ในครั้งที่ผ่านมาพบว่าในมาตรฐานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกโรงเรียน กศน.ทุกอำเภอได้รับการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานด้านอื่นๆและสภาพทั่วไป ผู้นิเทศขาดความรู้ ความเข้าใจ เวลาในการนิเทศไม่เพียงพอ อีกทั้งขาดรูปแบบการนิเทศการศึกษาที่ชัดเจน จากปัญหาดังกล่าวสำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ดำเนินการแก้ไขโดยกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเข้ามากำกับการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร

และการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่ได้มาตรฐาน พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ โดยเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้และการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและลงมือปฏิบัติการ นิเทศ ด้วยการให้ความรู้ เสนอแนะ แก้ไขปัญหา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศผลการดำเนินการดังกล่าวทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังที่ได้กล่าวมานั้นเป็นอยู่ในลักษณะการนิเทศติดตามโดยใช้กรอบภารกิจงานและอำนาจหน้าที่โดยมอบหมายให้ผู้นิเทศอาจเป็น ศึกษานิเทศก์ หรือบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการ กศน.จังหวัด ซึ่งผู้นิเทศต้องมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ก่อนการปฏิบัติหน้าที่นิเทศ การดำเนินงาน กศน.อำเภอ กศน.ตำบล ในแต่ละปีงบประมาณ (สำนักงาน กศน. 2556 : 16) และกรอบการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ ซึ่งยังไม่ได้มีรูปแบบการนิเทศการศึกษาที่ชัดเจน

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงกำหนดระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ

พ.ศ. 2555 กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายใน โดยกำหนดให้ต้องมีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษารวมถึงต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองประจำปี และเสนอรายงานการประเมินคุณภาพภายในต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ภาคีเครือข่าย และเผยแพร่ต่อสาธารณชน รวมถึงเพื่อนำผลการประเมินตนเองของสถานศึกษามาเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ กศน. ในจังหวัดกาฬสินธุ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 หากรอบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา และศึกษาสภาพปัจจุบัน ศึกษาปัญหาของการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 18 คน ครู จำนวน 388 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 406 คน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 18 อำเภอ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ได้จำนวน 196 คน แบ่งเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ครูจำนวน 178 คน ได้มาโดยได้มาด้วยการสุ่มแบบหลายชั้น (Multistage random sampling technique) ดังนี้

1) สุ่มครั้งที่ 1 ทำการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 โซน 18 อำเภอ คือ เมืองนาดอน ท่ายางห้วยหนอง หม้องคำมลา ผึ่งเขาคุกุณี และ

สมคำ สหัสชัย ทำการสุ่มเลือกสถานศึกษาในแต่ละโซน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย ได้ 14 แห่ง

2) สุ่มครั้งที่ 2 จากประชากร คือ ครู จำนวน 388 คน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 18 อำเภอ ทำการสุ่มตัวอย่างง่ายได้จำนวน 178 คน

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการนิเทศการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์

1. ศึกษาการดำเนินการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. ที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

2. ศึกษากรอบการนิเทศสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการนิเทศใน ระยะที่ 1 และ แนวปฏิบัติที่ดี ที่ได้ศึกษาในระยะที่ 2 ยกักร่างรูปแบบพร้อมจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบแล้ว นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เพื่อประเมินรูปแบบ

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคอีสาน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 3 การนำเสนอรูปแบบ

1. ประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

2. ปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยรูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัญหาของการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางในการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรดำเนินการประกันคุณภาพโดยใช้วงจร PDCA

2. รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สรุปได้ว่ารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มี 2 องค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบย่อย ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รูปแบบมีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ อภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านวางแผนการนิเทศ ($= 3.85$) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการนิเทศ ($= 3.83$) ส่วนด้านที่

มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ($= 3.33$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในการนิเทศการสอนนั้น ถ้าผู้นิเทศไม่สามารถดำเนินการเองได้ จำเป็นต้องใช้ทักษะการวางแผนการจัดการ ซึ่งต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ช่วงเวลา จำนวนครูที่ต้องการรับการนิเทศ การนิเทศควรใช้รูปแบบใด รวมไปถึงผู้ที่จะมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือแก่ครู และการที่ครูจะช่วยเหลือครูด้วยกันเองเป็นการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ

ถ้าครูผู้สอนมีทักษะในการสังเกตและเข้าใจรูปแบบของการนิเทศที่เหมาะสมเป็นอย่างดี ส่วนบทบาทของผู้นิเทศเป็นเพียงผู้ฝึก โดยการเตรียมครูให้เหมาะสมกับงานในหน้าที่ผู้ควบคุม กำหนดการเป็นการจัดตั้งกลุ่มหรือตัวแทนครูที่ได้รับผิดชอบในการจัดประชุมก่อนการนิเทศและการจัดการประชุมหลังการนิเทศและผู้กำหนดปัญหาที่สำคัญเป็นผู้ให้คำแนะนำ หรือเป็นที่ปรึกษาให้กับครูที่มีปัญหาหรือที่มีความต้องการพิเศษ และการดำเนินการนิเทศที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้นิเทศต้องฝึกให้ครูทำหน้าที่นิเทศ มีทักษะในการสังเกต การกำหนดเวลาที่แน่นอน การกำหนดปัญหาที่ชัดเจนและควรจัดให้ครูทุกคนประมาณปีละ 2-3 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นวพรรษ จันทราทูล (2554 : 169 - 170) ได้ศึกษาการ

พัฒนาระบบการนิเทศภายในศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อนุรักษ์ อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัด หนองบัวลำภู ที่มีความสะดวกในการ ปฏิบัติ และสามารถดำเนินการนิเทศ ภายในได้อย่างถูกต้อง ภายใต้กรอบ การศึกษา 5 ขั้นตอน คือ การศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนและกำหนดทางเลือก การ สร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการการ ปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลและ รายงาน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมระดม สมอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ การดูแล กำกับติดตาม และสอดคล้อง กับงานวิจัยของเกศรัตน์ ภูกิจเงิน (2553 : 83 – 85) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบ การนิเทศภายในของศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอนุรักษ์ อำเภอ ทำคันทนโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีความ ชัดเจน สะดวกในการปฏิบัติ และสามารถดำเนินการนิเทศภายในได้อย่างมี ประสิทธิภาพภายใต้กรอบการศึกษา 5 ขั้นตอน คือ 1) วางแผนการนิเทศ 2) ให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน 3) ลงมือปฏิบัติงาน 4) สร้างเสริมกำลังใจ 5) ประเมินการนิเทศตามระบวนการ พัฒนาระบบ คือ การศึกษาระบบ (Systems Investigation) การวิเคราะห์ ระบบ(Systems Analysis) การ ออกแบบระบบ (Systems Design) การนำระบบไปใช้ (Systems

Implementation) การดูแลรักษาและ ทบทวนระบบ (Systems Maintenance and Review) การนิเทศภายในโดยการ ระดมความคิดร่วมกันทำให้มีแผนและมี การร่วมมือกันกำหนดทางเลือกในการ นิเทศและได้แผนปฏิบัติการนิเทศของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอนุรักษ์ อำเภอนาคันทนโท การให้ ความรู้ความเข้าใจในการทำงานโดยใช้ การระดมสมอง ผลที่ได้คือ มีเครื่องมือ ในการนิเทศภายใน การลงมือปฏิบัติงาน ด้วยการตรวจแผนการสอน สังเกตการณ์ สอนและให้คำปรึกษาผลการปฏิบัติมีการ ปฏิบัตินิเทศได้ถูกต้อง มีความต่อเนื่อง การสร้างเสริมกำลังใจครูผู้นิเทศเป็น กัลยามิตรมากขึ้น และการประเมินการ นิเทศ โดยการนิเทศกำกับติดตาม ผล การปฏิบัติมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการปฏิบัติตามวิธีการดังกล่าวทำให้ บรรลุความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันของผู้ให้ การนิเทศและผู้รับการนิเทศทำให้การ ปฏิบัติการนิเทศภายในบรรลุเป้าหมาย การจัดการเรียนรู้ของครูให้แก่ผู้เรียนมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัญหาของการนิเทศ การศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สำนักงาน กศน. จังหวัดกาฬสินธุ์ โดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (= 3.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ใน ระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีระดับ มากที่สุดคือ ด้านการประเมินผลการ

นิเทศ (= 3.40) รองลงมาคือ ด้าน การสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (= 3.24) ส่วนด้าน ที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุดคือ ด้านให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (= 3.06) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมจิตร์ ไทยอ่อน (2553 : 161 – 163) ได้ ศึกษาการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอไชยวาน จังหวัด อุตรธานี โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอไชยวาน จังหวัดอุตรธานี ที่มี ประสิทธิภาพ ใน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การวางแผน และกำหนดทางเลือกการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ การ ปฏิบัติการนิเทศ และการสรุปผลและ รายงานผลโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ จำนวน 2 วงรอบ แต่ละวงรอบ ประกอบด้วย การวางแผน การ ปฏิบัติการสังเกต การสะท้อนผลการ ปฏิบัติ ตามกระบวนการพัฒนาระบบ ประกอบด้วย การศึกษาระบบการ วิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ การ นำระบบไปใช้ และการตรวจสอบ ทบทวนระบบ กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา ประกอบด้วย การสนทนากลุ่ม การ ฝึกรวมทักษะการปฏิบัติงานโดยการ

เรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการให้ คำปรึกษาในกระบวนการทำงาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินระบบ และ แบบบันทึกผลการวิเคราะห์การให้ คำปรึกษา การตรวจสอบข้อมูลยึด หลักการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญศรี พงษ์ สิงห์ (2553 : 161 – 163) ได้ศึกษา การพัฒนาระบบการนิเทศภายในศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอไชยวาน จังหวัดอุตรธานี โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระบบการ นิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอไชย วาน จังหวัดอุตรธานี ที่มีประสิทธิภาพ ใน 5 ขั้นตอนประกอบด้วย การศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และ ความ ต้องการ การวางแผนและกำหนด ทางเลือกการสร้างสื่อ เครื่องมือ และ พัฒนาวิธีการ การปฏิบัติการนิเทศ และ การสรุปผลและรายงานผลประกอบด้วย การสนทนากลุ่ม การฝึกรวมทักษะการ ปฏิบัติงาน โดยการเรียนรู้เชิง ประสบการณ์ และการให้คำปรึกษาใน กระบวนการทำงาน เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบ บันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบ ประเมินระบบ และแบบบันทึกผลการ

วิเคราะห์การให้คำปรึกษา การตรวจสอบ ข้อมูลยึดหลักการตรวจสอบข้อมูลแบบ สามเส้า และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า โดยการพรรณนาผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การพัฒนาระบบงานนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. สรุปศึกษาแนวทางในการการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ข้อสรุปที่ได้จากแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้วิจัยนำเสนอในประเด็นต่างๆ ดังนี้ รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มี 2 องค์ประกอบหลัก และมี 9 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบหลักที่ 1 ขอบข่ายการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มี 5

องค์ประกอบย่อย คือ 1)ด้านวางแผนการนิเทศ 2) ด้านการดำเนินการนิเทศ 3) ด้านให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ 4) ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ 5) ด้านการประเมินผลการนิเทศและองค์ประกอบหลักที่ 2 กระบวนการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ มี 4 องค์ประกอบย่อย คือ องค์ประกอบย่อยที่ 1 ด้านการวางแผน (Plan) หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึงการกำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน อาจประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน Plan การจัดอันดับความสำคัญของ เป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการและกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การเขียนแผนดังกล่าวอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของลักษณะ การดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความสูญเสียดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้นได้ องค์ประกอบย่อยที่ 2 ด้านการดำเนินงานตามแผน (Do)

หมายถึง การดำเนินการตามแผน อาจประกอบด้วย การมีโครงสร้างรองรับการดำเนินการ (เช่น คณะกรรมการหรือหน่วยงานของคณะ) มีวิธีการดำเนินการ (เช่น มีการประชุมของคณะกรรมการมีการจัดการเรียน การสอน มีการแสดงความจำนงขอรับนักศึกษาไปยัง ทบวง มหาวิทยาลัย) และมีผลของการดำเนินการ (เช่น รายชื่อนักศึกษาที่รับในแต่ละปี) องค์ประกอบย่อย ที่ 3 ด้านการตรวจสอบและการประเมินผล (Check) หมายถึง การประเมินแผน อาจประกอบด้วย การประเมินโครงสร้างที่รองรับ การดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน และการประเมินผลของ การดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้ โดยในการประเมินดังกล่าวสามารถทำได้เอง โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบแผนการดำเนินงานนั้น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของการประเมินตนเองโดยไม่จำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการอีกชุดมาประเมินแผน หรือไม่จำเป็นต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมินที่ยุ่งยากซับซ้อน องค์ประกอบย่อยที่ 4 ด้านการปรับปรุงงาน (Act) หมายถึง การนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน อาจประกอบด้วย การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้าง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และ

สังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการใหม่ที่ เหมาะสม ซึ่งกระบวนการนี้เทศภายในสถานศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงประเสริฐ ชาติเวียง (2554 : 116 - 118) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสีชมพูศึกษา อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในทั้ง 5 ด้าน การวางแผนการดำเนินงาน (Planning) การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงาน (Informing) การปฏิบัติงานตามแผน (Doing) การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation) และการเผยแพร่ขยายผล (Diffusing) ของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความตั้งใจและเกิดความตระหนักในการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนการนิเทศที่วางไว้อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ครูทราบถึงข้อบกพร่องของตนเองและเกิดการพัฒนาครูที่รับการนิเทศมีความพึงพอใจในระบบการนิเทศใหม่ การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และโรงเรียนมีแผนการนิเทศที่เป็นระบบทำให้การนิเทศเป็นไปตามแผนที่วางไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2553 : 193 - 201) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษ ทางวิทยาศาสตร์ ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

ร่วมกับแนวคิดการออกแบบการสอนเชิงระบบ Instructional System Design) ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการนิเทศการสอน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ

- 1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพและประเมินความต้องการจำเป็นการนิเทศการสอน
- 2) สังเคราะห์รูปแบบการนิเทศการสอน
- 3) ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการสอน
- 4) ประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการนิเทศการสอน โดยนำรูปแบบการนิเทศการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับครูวิทยาศาสตร์ (ผลัดกันทำหน้าที่นิเทศ)

พบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ ที่พัฒนาขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ เรียกว่า “APFIE Model” ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัจจุบันและความต้องการจำเป็น (Assessing Needs : A)
- ขั้นตอนที่ 2 จัดการให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Providing Information : P)
- ขั้นตอนที่ 3 วางแผนการนิเทศ (Formulating Plan : F)
- ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติการนิเทศ (Implementing : I)

ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นเตรียมการก่อนการสอนและการนิเทศ
- 2) ขั้นสังเกตการสอนในชั้นเรียน
- 3) ขั้นประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกต

การสอน 4) ประเมินผลการนิเทศติดตามดูแล และขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการนิเทศตลอดภาคเรียน (Evaluating : E) และผลการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ผู้ทำหน้าที่นิเทศมีสมรรถภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน ครูวิทยาศาสตร์ผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้มีสมรรถภาพการนิเทศการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน นักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์มีความรู้และทักษะทางสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสามารถ ทิมนาค (2553 : 261 - 264) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย และเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย

เรียกว่า “AIPDE Model” ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การประเมินสภาพและสมรรถนะในการทำงาน (Assessing : A) ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Information : I) ขั้นที่ 3 วางแผนการนิเทศ (Planning : P) ขั้นที่ 4 ปฏิบัติการนิเทศ (Doing : D) และขั้นที่ 5 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) ผลจากการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนมีประสิทธิภาพ ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศมีสมรรถภาพการนิเทศการสอนหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน ครูผู้รับการนิเทศมีสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศการสอน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนต่อครูภาษาไทย

การประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รูปแบบมีความเป็นประโยชน์

มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ($=4.49$) เมื่อพิจารณาในรายด้านความเป็นประโยชน์รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมต่อคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวมสามารถตอบสนองความต้องการ และเกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ในระดับมากที่สุด ($=4.51$) ด้านความเป็นไปได้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ทำความเข้าใจได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน และเมื่อเทียบกับเวลาที่ใช้ในการดำเนินการมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($=4.43$) ด้านความเหมาะสมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($=4.49$) และด้านความถูกต้องผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด(=4.53) มีสาเหตุมาจากผู้บริหารต้องเปิดใจกว้าง มีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงโดยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวิสัยทัศน์ในเรื่องการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สามารถแก้ปัญหาโดยใช้วิจารณญาณภายในข้อมูลความมีเหตุผลและใช้วิธีปรึกษาหารือร่วมกับทีมงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติ ซึ่งกระบวนการบริหารดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551 : 136 - 153) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาความต้องการการนิเทศการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 240 โรงเรียน 2) การสร้างรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโดยกระบวนการอิงผู้เชี่ยวชาญโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน 3) การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนผู้นำ การเปลี่ยนแปลง จำนวน 1 แห่ง 4) การประเมินรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 46 คน พบว่ารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถปฏิบัติตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในรูปแบบได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงพอใจ และรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรนำรูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ นี้ไปทดลองใช้กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรทำคู่มือประกอบการใช้ด้วย

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรนำรูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการวิจัยครั้งนี้ ไปศึกษารายละเอียดและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ไปประยุกต์สำหรับวิจัยเรื่องอื่น สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 ควรวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยศึกษาจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่เป็นต้นแบบหรือแกนนำ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผล, สำนักงาน กศน.จังหวัดพิษณุโลก. (2555). เครื่องมือนิเทศ กิจกรรม กศน. พิษณุโลก : ม.ป.ท.
- เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย. (2553). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกศรัตน์ ภูกิ่งเงิน. (2553). การพัฒนาระบบการนิเทศภายใน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- เจริญศรี พงษ์สิงห์. (2553). การพัฒนาระบบการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวน
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้า
อิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงประเสริฐ ซาเวียง. (2554). การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนสีชมพูศึกษา
อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวพรรษ จันทราทูล. (2554). การพัฒนาระบบการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวน
และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู. การศึกษา
ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประวีณ รอดเขี้ยว. (2544). แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.
กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- สมจิตร ไทยอ่อน. (2553). การพัฒนาระบบการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวน
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้า
อิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สามารถ ทิมนาค. (2553). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน
เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์. (2551). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก:
มหาวิทยาลัยนเรศวร.